EN GÜZEL

NEYZEN TEVFİK ŞAİR EŞREF FIKRALARI

En Güzel

NEYZEN TEVFİK FIKRALARI

Derleyen:
Mehmet ÇERÇİ

İsteme Adresi
0535 - 548 87 47

Yayına Hazırlayan:
Mehmet ÇERÇİ

Dizgi:
Kontes Ajans
Özlem Yiğit

Montaj:
H. Hüseyin ÇERÇİ

Baskı ve Cilt
Prizma Press
Web Ofset Baskı ve Cilt Tesisleri
Fatih Cad. Yüksek Sk. No: 6
Tel: 0212 637 48 02 - 637 45 90

Neyzen eleştirilerini hiç bir kimseden çekinmeden yapmıştır. Dilinin küfürlü olması çoğu insanı rahatsız etmiştir. Ancak o sadece bir küfürbaz değildir. Hatta küfürler onun dilinde bir orjinallik kazanmaktadır. Günlük yaşamda küfür etmeyen insan çok azdır. Neyzen'i "küfürbaz" olarak tanımlayanlar yaşamlarında hiç mi küfür etmediler? Bir farklı olarak Neyzen, küfürü çokça kullanmıştır. Fakat o yukarıda da belirttiğimiz gibi sadece bir küfürbaz değildir. Zaman zaman Yunus Emre gibi değerlendirilebilecek bir iç dünyaya da sahip olduğunu sergileyebilmiştir:

Ulu tanrım, akıl ermez sırrına;
Bin bir ismi hakta pinhan edersin.
İçirirsin sabrın peymanesini,
Hikmetini sonra ayan edersin.

Yine Neyzen:

Senin aşkınla gönlüm süt limanlık,
ya Resul-Allah,
Kalın geldi fakire Müslümanlık
ya Resül-Allah,

Dedikten sonra da:

Serserinim, düştüm aşkınla meye,
Nasıl girdin elimdeki şu (ney) e ?
Hem seversin beni (Neyzenim) diye,
Hem de (sarhoş) diye destan edersin;

Neyzen böyle söyledikten sonra da şu beyiti söyleyebilecek insandır:

Ey bana kendini büyük tanıtan
Halime bak ta varlığından utan!

Halkımız, tarihinde, kendisine yakın bulduğu kişilerin meziyetlerine kendisinden pek çok şey katmıştır. Karacaoğlan'lara , Yunus Emre'lere, Pir Sultan Abdal'lara şiirler eklemiştir. Yine Neyzen'ede halkımız fıkralar, hicivli-küfürlü şiirler eklemiştir. Bu gün gerçekten hangilerinin Neyzen'e ait olduğunu kesin bilmediğimiz fıkraları vardır. Bu eklemeler halkın Neyzen'e sevgisinin bir belirtisidir. O halkımızın dilinde destanlaşmaktadır.

NEYZEN TEVFİK

Neyzen Tevfik Kolaylı, Bodrum'da 24 Mart 1879 yılında doğdu. Çocukluk çağında ney çalmasını öğrendi. Kahvelerde dinlediği saz şairlerinden şiir sevgisini kazandı. Ailesi ile birlikte İzmir'e gitti. Orada ney çalmasını geliştirdi. Şair Eşref ile tanıştı. İlk şiirlerini İzmir'de yayınladı. Okumak için İstanbula geldi. Yazdığı hicivlerle politikaya karıştı. İkinci Abdülhamid'in istibdat yönetimine karşı çıktı. Sarayla arası açıldı. Bir ara sarayın verdiği madalyayı bile denize fırlatıp attı. Hapsedildi. Daha sonra Mısır'a kaçtı. Orada Jöntürklerle birlikte istibdat yönetimini yıkmak için çalıştı. Hürriyet ilân edilince tekrar İstanbul'a döndü. Dili ve kalemi durmadı. Bu yüzden başına gelmedik dert kalmadı. Birinci Dünya Savaşında asker oldu. Kışla disiplini Neyzen'i deli divane etti.

O, doğuştan özgür yaşamak isteyen bir sanatçıydı. Ney ile meye tutkundu. Kahve ve

han köşelerinde, hastahanelerde, tımarhanede çok dertli bir ömür geçirdi. Bunlara rağmen hareketli bir yaşamı vardı. Halkımızı çok sevdiğinden, halkımız da onu çok sevdi. Şiirlerinde daima halkın ana sorunlarına yer verdi. Düşüncelerine karşı gelen herkesi şiddetle hicvetti. Hakim güçlerin amansız düşmanı oldu.

Şiirlerinde yer alan bazı müstehcen deyimlerin, onu küfürbaz biri olarak bırakmadığını görmekteyiz. Bu küfürler onun dilinde küfür olmaktan çıkmaktadır. Ona küfürbaz demek, Neyzen'i anlamamaktır. O, küfürü yaşamın tuzu biberi olarak kabul eder. Bu anlayışla hicivlerinde sık sık kullanır. Mal ve mülk edinme hırsından uzak, özü sözü bir, için dışı aynı, özgür düşüncenin taraftarı, müsbet işlerin alkışlayıcısı bir insandı. Medreseden yetişmesine rağmen bilgiye ve ilme saygısı vardı. Boğazın, mehtabın ve hayalin şairi değil, olayların ve insanlığın şairiydi. O günlerde yazdığı şiiri ne kadar can alıcıdır; Ne kadar gerçekçidir:

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

"Kime sordumsa seni, doğru cevap vermediler,
Kimi hırsız, kimi alçak, kimi deyyus dediler!
Künyeni almak için partiye ettim telefon,
Bizdeki kayda göre şimdi o meb'us dediler!..."

Koca Neyzen, 28 Ocak 1953 yılında aramızdan ayrılmıştır. Kabri İstanbul-Kartal'dadır.

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

EŞREF'TEN NEYZEN'E

Kimseler Hafız'a(*) alnı yere gelmiş diyemez,
Doğduğundan beri kıç dönmedi Şeytân'a bile!
Çok cevâmîde, mesacidde dolaştı emme
Koymadı alnını hiç secd-i Rahmâna bile!
Hacıyatmaz gibidir sanki köpek oğlu köpek,
Ayaküstünde kalın düşse de mîzâna bile!

Yağlasın kız nayini(**) hazret-i pîr,
Bârekallah koca Hâfız alıyor.
Bâdemâ kalmadı hâcet nefsine
Kamışı şimdi götünden çalıyor!

Musiki İzmirli Tevfik'in öz malıdır.
Münkıran-ı hakka karşı şahidi dünya çıkar
Hazret-i Hâfız izale etti nâyin bikrini

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

Her delikten şimdi bin evlâdı Mevlânâ çıkar.

(*) Eşref öğrencisi olan Neyzen'i çok sevdiğinden Hafız diye çağırırdı.

(**) Çocukların kollarının yetişebileceği kadar kısa kesilmiş olan neye, kız neyi (Nay) denilir. Ney kuruyup çatlamasın diye yağlanır.

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

DERVİŞ AHMET

"Tevfik Neyzen'in 3400. tövbesinden istifası münasebetiyle"
"Bir ömürdür içiyorsun, bırak artık şunu! der,
Derviş Ahmet bu hidâyetle hemen tevbe eder.
Amma bir tevbe ki: Binlikleri çarpar duvara;
Tas, çanak, testi perişan serilir tahtalara.
Rakı tufanı, su girdabı alırken odayı,
Anaforla dönerken mezeler fırdolayı;
Bir kerâmetle dedem postu oturtup sedire,
Oradan, mest-i zafer bakmaya başlar seyire,
Başlar amma, per uzun boylu seyirden sıkılır.
Derviş Ahmet de bizim, öğleye varmaz sıkılır.
Kalkar olmaz, yatar olmaz, döner olmaz dediği;
Neyle doldursa bir türlü kapanmaz gediği!
Zikr eder vahdete girsem diye zorlar, giremez;
Hu çeker, sine döver, hiç biri eğlendiremez.

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

Saatin ömrü soluktan da kısayken, hani dün;
O, ne yıllar devirir, saniye geçtikçe bugün!
Devrilen devriledursun-dedem "illâ-llah" der;
Camı sarsar, damı sarsar, tepinirken ter ter!
Bu kadar velvele oynatsa yerinden ya biraz,
Ne harûn şey ki "zaman" hiç yürümez, hiç tırmaz!
Derviş Ahmet, bu sefer, "ben yürürüm!" der mi sana!

"Aman Ahmedin, bana baksana!
Bozacak mısın yine tevbeni?
Kıracak mısın yineden beni?
Sakın Ahmedim, gideyim deme."

Cezbe kuvvetlice gelmiş ki dışarıdan dedeme,
Bu içinden kabaran sesle hiç irkilmeyerek,
Hak erenler yola bir düşme düşer:
Yelyepelek!
"Derviş Ahmet! Gidiyorsun ya sakın sapma yola!
İşte bak, dirseğe geldin, göreyim şimdi:

Mola!

Bu gidiş hayır değil Ahmedim!
Dayan Ahmedim, dikil Ahmedim!
Aman Ahmedim göreyim seni,
Dayan Ahmedim göreyim seni!"

Lakin aldırmıyor Ahmet, ceryanlar müthiş;
Karnı irkilse, bacaklar gidecek, hem ne gidiş!
"Ne o? Meyhaneye geldin mi? Sakın girme, dayan!

Aman Ahmedim, sonu pek yaman!
Kuzum Ahmedim, gireyim deme!
Mola istemem, gireyim deme!
Asıl Ahmedim, kasıl Ahmedim!
Bu geçit belâ, asıl Ahmedim!
O ne batmalar, ne boğulmalar!"

Asılır boş, kasılır boş, dedem en sonra dalar.
"Bari meyhâneye düştün, be mübârek derviş,

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

İçmeden geç ki desinler: Dede sultan ermiş!
Hadi Ahmet, hadi yavrum, hadi son bir gayret!
"Lakin Ahmet, bu ne gayret, ne tahammül, hayret!
Sen kurul lök gibi meyhaneye, ser postu, otur;
Yan, tutuş, sonra dayan: Dağ gibi dur, taş gibi dur!
Dağ demiş, taş demişim, doğru mu lakin? Ne gezer!
Onu bir zelzele sarsar, bunu bir dalga ezer.
Seni kaç zelzeledir yokladı hiç sarsamadan;
Koca aslan, hani, övmüş de yaratmış yaradan!
Öyle bir tevbe geçirdin ki, hakikâten deydi;
Az belâmıydı, seher vakti, o tûfan neydi?
Çiğnedin dalgayı, girdâbı çıkardın daraya
Postu Cûdi'ye, yanaştırdın, atıldın karaya
Sallamış tekneyi bir mülke, diyorlar, Edhem;
Yumruk atmış mı yarım binliğe? Hiç zannetmem!
Hak erenler, iyi bak kendine, mikdârını bil:

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

Sendedir Nüsha-i kübra, okumuşlarda değil!
Sen ne cevhersin a devletli, ne cansın, bilsen!
Aba altındaki sultanlara sultansın sen.
Sen ki Kevser dağıtan Haydar'a kulsun ancak
Sana ısmarlamayan, kimlere ısmarlayacak?
Hadi evlât. Dede Sultan ne içer, bir sor ki..
Doldursun Dervişe benden iki binlik, Yorgi!

MEHMET AKİF ERSOY

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

Değerli ozanımız Âşık Veysel Şatıroğlu, Neyzen'in ölümü üzerine aşağıdaki ağıtını söylemiştir. Bu dizeleri size sunarken; her ikisi de aramızdan ayrılan bu duyarlı insanların, bâki kalan kubbedeki anıları önünde saygı ile eğiliyorum.

Neyzen Tevfik dünyasını değişti
Tel sustu, dil sustu, neyler nicoldu?
Ebedi yurduna gitti, kavuştu
Ağlasın kemanlar, yaylar nicoldu?
İnsanlar fânidir, eserler bâki,
Neyzen'ede değdi feleğin oku,
Döküldü bâdeler, kahretti sâki
Gönüller coşturan neyler nicoldu?
Ne şöhrete tapmış, ne mala tapmış
Ne doğruyu koyup eğriye sapmış
Ne bir gece kondu, ne saray yapmış,
Dünya benim diyen beyler nicoldu?

AŞIK VEYSEL ŞATIROĞLU

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

NEYZEN'İN ŞİİR ve FIKRALARINDAN BİR DEMET

Neyzen, Kıyafet devrimi yapıldığında bazı kadınların aşırı açık giyinmeleri üzerine aşağıdaki dörtlüğü yazmıştır:

Öyle hürriyete âşık ki kadınlar hattâ
Hiçbir erkek olamaz onlara yol arkadaşı...
Çıkar, at çarşafı; teklifine karşı nitekim:
Donu fırlattı götünden açacak yerde başı...

BAYRAM HAKKINDA

(15.7.1926 tarihli Zümrüdüanka dergisinden:)

Pantolonum döndü billah eleğe
Ne söyleyim, utanmayan feleğe
San'atkarlar ibret ile bakınız
Sırtımdaki şu ceket yeleğe

Ben "Ney"imi üfleyerek giderim,
Kader, kısmet, böyle ise ne derim?
Bayram bana bu külâhı giydirdi,
Fakir onu yine tebrik ederim!...

ÇOK ŞÜKÜR

Deli gönül, neyi özler durursun?
Acınacak dostun, cânanın mı var?
Dünya yansa yorganım yok içinde,
Harap olmuş evin, dükkanın mı var?
Hatır, gönül bulamazsın birinde.
Dama dedi dişisinde erinde,
Vatan dedikleri yangın yerinde,
İnsanlığa hâlâ imânın mı var?
Nene yetmez senin şu kuru kaval
Pir aşkına sıkıldıkça durma, çal.
Maltadaki kurnazlardan ibret al,
Paran mı var, bağın, bostanın mı var?
Kendi cihanında bak sen keyfine,
Kulak asma halkın hayfa-hayrine.
Tanburuna, kemânına, define
Sen de katıl, neyde noksanın mı var?
Şu kırk yıldır senin daran alındı,
Suratına yüz bin kara çalındı.
Nasıl olsa şu ....kluğa dalındı
Neyzen'den de büyük isyânın mı var?

Tıp Fakültesi Hastanesi - 1921

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

SAATİ SORACAKTIM

Neyzen Tevfik'in bir altın saati varmış. Parasız kaldığı günlerden birinde bu saatini bir tefeciye götürerek rehin bırakır. Karşılığında da bir miktar para alır.

Aradan uzun bir zaman geçmesine rağmen üstad para durumunu ayarlayamadığından gelip saatini alamaz. Bu durum da tefeciyi oldukça memnun etmektedir. Tefecinin niyeti saatin üzerine oturmaktır.

Bir gün Neyzen birden çıkagelir. Tefecinin rengi atar:

— Hayrola saati mi almaya geldin?

Neyzen:

— Hayır. Saat kaç diye soracaktım da...

GAZANFER BİLGE ANLATIYOR

Bir gün Yaşar Doğu ve Celal Atik'le beraberdim. Celal, iki tabak ıspanak yedi. Masamızda bulunan Neyzen Tevfik sordu:

— Oğul ıspanakta ne var?

— Demir var hocam...

Neyzen Tevfik, Celal'in bu sözlerine güldü ve şöyle konuştu:

— Oğul, demir ıspanakta değil, rahmetli babanın uçkurunda imiş...

ATATÜRK'ÜN NEYZEN'E SORUSU

Atatürk bir gün Neyzen'i yanına çağırır ve bir ara soru sorar. Neyzen de şu cevabı verir:

— Hiç bir şey değişmedi, saz aynı, söz aynı, yalnız artistler değişti.

Atatürk Neyzen'e çok kızar... Aradan bir süre geçer, yine Neyzen'i çağırır ve yine aynı soruyu sorar. Neyzen çağırıldığından beri çok korkmuş bir haldedir. Şu cevabı verir:

— Yine öyle, eskiden sormadan asarlardı, şimdi önce soruyorlar, sonra asıyorlar...

NEYZEN'LE DELİ ŞABAN

Neyzen'le Deli Şaban ismindeki kişi, bir gün Pendik'e doğru yola düşerler... Yol uzadıkça Neyzen sinirlenir ve basar küfürü... Şaban Neyzen'e:

— Aman baba, ne yapıyorsun?... Böyle sövüp sayarsın, Allah seni cehenneminde yakar, demiş.

Neyzen gülerek:

— Ulan deli kerata, demiş. Yakarsa kendi malını yakacak, sana ne, bana ne?

EŞŞEKLER GİBİ

Bir arkadaşını gören Neyzen:

— Hayrola?... Dünyayı görmeyecek kadar dalıp gitmişsin! deyince arkadaşı:

— Dalgınlıktan değil, mahmurluktan hoca! der. Akaşm yılbaşı şerefine, yine eşşekler gibi içmişiz...

Neyzen, anasına sövülmüş gibi kaşlarını çatar ve gayet ciddiyetle:

— Yooo, der. Durup dururken Allahın fukara eşeğine hakaret etme? Eşşek gibi içmek kim, biz kim? Bir kere eşşek ancak susadığı zaman içer. Halbuki bizim, susadığımız zaman var mı? Sonra, kendisi su içerken, sen ıslık çalarsan eşşek hoşlanır. Fakat hayvanın suya ihtiyacı olmasının bir ölçüsü vardır. Bu ölçüsünü dol-

durup da suya doyduğu zaman, sen ıslık değil, zurna çalsan, hayvana bir damla dahi içiremezsin. Halbuki biz öyle miyiz ya?...

UTANMAK

Hasan Ali Yücel, bir gün sıkıntı içinde bulunduğunu sandığı Neyzen'e biraz para vermek istemiş... Fakat tok gözlü Neyzen:

— İstemem, çünkü mataram ağzına kadar rakı dolu! diye cevap verince, Hasan Ali Yücel:

— Utandırdın beni! demiş.

Neyzen:

Utanma hoca, utanma! Utanmayı unut ki rahat yaşayabilesin! Bak ben kimseden utanıyor muyum?...

AMACINIZ NEDİR ?

Neyzen Tevfik doktora giderek bir güzel muayene olmuş. Doktor:

— İçki içer misiniz? diye sormuş.

Neyzen:

— Doktor bey bu soruyu ne amaçla soruyor-

sunuz?" der. "Muayene gereği mi yoksa beni davet mi edeceksiniz?"

NE OLURSANIZ OLUN

Bir gün ada vapurunda kafayı çeken Neyzen Tevfik coşar... İçli ve ilahi bir ney taksiminden sonra, onu dinleyen hayranlarına döner:

— Bu memlekette ne olursanız olun, fakat sanatkâr asla... der.

CENNETİN ANAHTARI

Çok dindar geçinenlerden birisi, Neyzen Tevfik'e sorar, fakat soruşunun altında bir alay sezilmektedir:

— Cennetin anahtarı sende olsaydı, beni oradan alırdın değil mi?

Neyzen gülümseyerek:

— Cennetin anahtarı değil ama, cehennemin anahtarı bende olsaydı senin hesabına daha çok gelirdi. O zaman belki seni dışarı çıkarabilirdim...

CANINA MİNNET

Bir arkadaşı, Üstad Neyzen Tevfik'i meyhaneden çıkarken görmüştü. Arkadaşı, eski bir dostu olarak sitem edip, ona çıkışmak istedi:

— Vallahi Tevfik efendi" der, seni meyhaneden çıkar görmek beni son derece üzüyor.

Neyzen Tevfik hemen cevap verir:

— Hemen geriye döneyim öyleyse...

DERVİŞİN FİKRİ

Neyzen Tevfik'e sokaklarda yine zil zurna sarhoş raslamışlar:

— Ne o, Neyzen? Gene çekmişsin galiba?

— Evet azizim... Fakat bu seferkini doktor tavsiye etti.

— Doktor mu tavsiye etti?

— Ya? Soğuk almıştım. "Şişe çek" dedi. Ben de şişeyi birden çektim.

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

ADRES

Neyzen Tevfik, biraz çakır keyif olmak arzusuyla içmiş, pusulayı şaşırarak rotadan ayrılmıştı. Gece yarısından sonra elektriklerin yarısı da sönünce, evini bulmakta zorluk çekmeye başlar.

Oturduğu mahalleye girdiğini biliyor fakat evi bir türlü bulamıyordu. Bereket versin ki, o sırada karşısına bekçi çıkmış.

Neyzen Tevfik:

— Bizim Neyzen Tevfik buralarda oturuyormuş, bekçi baba evini gösterir misin bana?

Bekçi şaşırmış:

— Neyzen Tevfik sizsiniz beyim!

— Sana Neyzen Tevfik'in kim olduğunu değil, evini soruyorum be adam!

NEREDE

Neyzen Tevfik her gece bir meyhaneye gidip içerdi. Sonra da sızar ve kıyıda köşede yatardı.

Birgün arkadaşlarından biri, Neyzen Tevfik'i görmek için meyhaneye gelip garsona sormuş:

— Garson, bizin Neyzen Tevfik burada mı?

Garson işine devam ederek cevap vermiş:

— Burada paşam. Bahçedeki sağdaki dördüncü masada!

Bir süre bakınıp Neyzen'i arayan ziyaretçi, onu bulamaz ve tekrar garsonun yanma gelir:

— Masasında yok!...

— Öyleyse masanın altına bak.

İÇKİ

Neyzen, doktara gitmişti. Doktor onu iyice kontrol ettikten sonra:

— Vallahi üstad, pek birşey bulamadım. Herhalde rahatsızlığınız içkiden olacak, dedi.

Neyzen, elbiselerini giyer ve çıkanken:

— Eh öyleyse, ayık olduğum zaman gelirim.

KAFİYE

Neyzen Tevfik'e sormuşlar:

— Razaki acaba Rakıya kafiye olur mu?

Neyzen gülerek cevap vermiş:

— Yalnız kafiye değil, meze bile olur.

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

FIÇI

Neyzen Tevfik'e doktor içkiyi yasaklamıştı. Bu yasaklamadan haberi olan bir arkadaşı Neyzen'in evine gitmişti. Arkadaşı odaya girdiğinde, üstadın odasığnda büyük bir fıçı şarap görür:

— Bu ne bre üstad? diye sorar. "Hani sen artık içmeyecektin?"

Neyzen cevap vermiş:

— Ne yaparsın, mirim, içmezsem gücümü kaybediyorum.

— Peki, içkinin faydası oluyor mu?

— Ne diyorsun olmaz olur mu? Örneğin bu fıçı buraya ilk geldiğinde yerinden kımıldatamıyordum, şimdi iki elimle kaldırabiliyorum...

BEN VERİRİM

Neyzen Tevfik o akşam içkiyi biraz fazla kaçırmıştı iki yanına yalpalayarak giderken bir aralık iki kişinin bile yanyana geçemeyeceği kadar dar bir yola geldi. O sırada karşısından

da tanımadığı bir adam geliyormuş... Neyzen adama:

— Müsaade edin de geçeyim," dedi.

Adam inatçı ve aksi aksi bir şeydir Neyzen'in yüzüne haykırır:

— Kime kafa tutuyorsun babalık! Ben senin gibi ciğeri iki para etmez insanlara yol vermem.

Bu söz üzerine Neyzen hemen kenara çekilir:

— Ben veririm...

HEKİM ÖLÜNCE

Neyzen gece gündüz içiyordu. Bir gün doktor, içkiyi bırakmazsa öleceğini söyledi. Neyzen bu sözden etkilenir bir süre içmeyi bırakır.

Kısa zaman sonra onu gene sarhoş gören bir dostu sorar:

— Yahu, hani içmeyecektin?.. Hani rakı sana yasaklanmıştı?..

Neyzen sallanarak cevap verir:

— Evet, ama engel ortadan kalktı.

— O da nesi?

— Çünkü rakıyı yasaklayan doktor öldü!..

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

GELİN VE NEYZEN

Bir iki arkadaşı Neyzen Tevfik'i otomobille meyhaneye götürüyorlardı. Yolda otomobilin hızlı gittiğini gören Neyzen, şoföre telaşla:

— Oğlum, can taşıyoruz, biraz yavaş gitsen olmaz mı? diye söylenince, şöför şöyle konuştu:

— Neyzen baba, merak etme!.. Biz bu otomobille hergün gelin taşıyoruz..

Neyzen bu cevap üzerine:

— Desene biz de düzülecekler arasına karıştık!

NEYZEN VE BALIK

Neyzen Tevfik, rakı mezesi olsun diye balıkçıdan kalkan balığı almış... Alırken de:

— Erkek!.. değil mi?.. diye sıkı sıkı sormuş..

Balığı kızartıp sofraya getirmişler ki, kalkanın içi hemen hemen boş!.. Bir süre adeta kemikleşmiş kılçığın etrafında vıcık vıcık bir miktar et!.. Balığın neresinden yiyeceğini şaşıran Neyzen, kalkana şöyle çıkışmış:

— Yazık... Yazık... Ben de seni bir erkek balık sanmıştım!..

ANAHTAR DELİĞİ

Neyzen Tevfik, bir akşam kafayı iyice dumanlayıp eve gelmişti. Bir türlü sokak kapısının anahtar deliğini bulup, anahtarı sokamıyordu. Onu bu halde gören mahalle bekçi, yanına gelip yardım etmek istedi:

— Anahtarı verin de, size kapıyı açıvereyim..

Neyzen bekçinin bu nezaketine teşekkür edip:

— Sağ ol... sen yalnız kapıyı tut da öyle iki yana sallanıp durmasın... Ben anahtar deliğini bulurum!..

VAKİTSİZ MEYVE VERİRİZ

Neyzen Tevfik soğuk bir kış günü Madam Agavi'nin evinde bir hayli demlendikten sonra, Portmantoda asılı şapkalardan birini başına geçirerek dışarı fırladı. Yoldan gelip geçenler

ona bakıp gülüyorlardı. Bir kaç kişiyi tersledi. İçlerinden biri başındaki şapkayı gösterdi.

Neyzen, meğer Madam Agavi'nin üzerinde bir çift yapma kiraz sallanan şapkasını başına geçirmemiş mi?

Bunu farkeden Neyzen karşısındakini hiç bozmadı:

— Biz genç adamız, işte böyle vakitsiz meyve veririz.

SADR-I AZAM NEYZEN TEVFİK

Balkan savaşı yıllarında, Neyzen Tevfik, bir gece bir koltuk meyhanelerinin birinde, Allah yarattı demeden kıyasıya içer. Tam anlamıyla yerde kütük, gökte bulut bir halde sokağa fırlar. Aslında uslu, uysal bir kimse olduğu halde o gece nedense ipin ucunu kaçırır. Sokaklarda nara atmaya, önüne gelen kimselere çatmaya başlar. Sonunda polisler kendisini yatıştırmak isterler. Onlara da karşı koyunca soluğu karakolda alır.

Yaşlı ve sinirli bir komiser, ortalığı kasıp kavuran bu sarhoşa hışımla:

— Utanmıyor musun şu halinden yahu, kimsin sen? Diye sorunca, Neyzen Tevfik, ona da çıkışır:

— Sen benim daha kim olduğumu bilmiyor musun?

— Bilmiyorum kimmişsin bakalım?

— Ben, devr-i meşrutiyet sadrazamıyım.

Bu saçmalama üzerine tepesi daha da atan komiser, yanındakilere:

— Atın şu sersemi kodese.

Emrini verir. Polisleri Neyzen'i kargatulumba edip, karanlık, pis kokulu, rutubetli kodese indirirler. Bir şeyin farkında olmayan Neyzen Tevfik, orada bir süre sızar. Ancak soğuk ve rutubet iliklerine işleyince yavaş yavaş ayılmaya başlar. Sabaha karşı iyice kendine gelir. Polisler gelip kendini tekrar komiserin karşısma çıkarırlar. Komiser daha bir şey sormadan Neyzen:

— Komiser bey ben sadrazamlıktan istifa ettim artık...

— Allah Allah! neden beyefendi?

— Mevkiimi begenmedim ve bu sabaha karşı istifa ettim efendim.

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

AŞİFTE

Neyzen Tevfik, bir tarihte hafif meşrep bir kadın için:

— O, bir aşiftedir!.. demişti. Bunu duyan kadın, Neyzen'i arayıp bularak hesap sorunca, Neyzen cevap verir:

— Hanım... Buna inanın ki, ben herkesin bildiği şeyleri söylemekle vakit geçirmem!..

GÖNLÜMÜN MEYHANESİNDEN HİTAP!

Dinleyen her zerreye bin bir hitâbım var benim,
Kâinât isminde hiçten bir kitâbım var benim!
Ya hitâbımdan okursun, ya kitâbımdan benim,
Yazdığım efsânede on altı bâbım var benim!
Hey'etimde müttefik mağrıbla maşrık, veçhe yok;
Gayr-i mer'i zerrede bin âftâbım var benim!
Varlığından intihâsızlık terennüm eyliyen,

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

Bazm-i hiçide adem adlı rebâbım var benim!
Neşvemiz bi-ibtidadır işvemiz bi-intihâ,
Böyle bir sâkiye candan intisâbım var benim!
Meyve-i memnua'dan çekmiş bizim pir-i mugân,
Neyzen'im, gönlümde bin bir küp şarâbım var benim!

İstanbul -1944

Neyzen Tevfik, hem Bektâşi hem de Mevlevi idi. Aşağıdaki şiirinde bunu ifade etmiştir:

"Mey'de Bektâşi gördüm, Ney'le oldum Mevlevi.
Meşrebim Mollâyi Rûmi, Mezhebim Bektâşidir!..."

Neyzen'in şiirlerinde belli bir görüş savunulmamaktadır. Ancak o özgürce, diline gem vurmadan fikrini ifade etmiştir. Medresede aldığı eğitimle sarık sarmış, cübbe giymiş ve Kuran-ı Kerim'i okumuştur. Hadis, fıkıh,

mantık eğitimi yanısıra Arapça, Farsça ve Fransızca dil dersleri de almıştır. Bütün bu eğitimine karşılık, dünyanın kötülükleri ve olumsuzlukları karşısında bol bol küfrederek, kişisel tepkisini ön plana çıkarmıştır. Bu tepkide de sınır ve ölçü yoktur. Bu ölçüsüz ve sınırsız eleştiride eleştirinin yapıldığı eser değil, yaşamı ve yaşama biçimiyle; o güne kadar sistemleşmemiş olan fütursuzce ifade etmek ön plana çıkmıştır.

Hüseyin Rıfat'ın yazdığı hicviye:

"İstanbul'a vâli olan her gelenin
Kimi dağdan, kimi kırdan geldi!.."

Eski İstanbul Vali ve Belediye Başkanı Lütfü Kırdar, yukarıdaki beyitin Neyzen Tevfik'e, hedefin de kendisi olduğunu düşünüp; Neyzen'in İstanbul Belediye Konservatuarından aldığı altmış liralık tahsissatı kestirmiştir. Bunun üzerine Neyzen, Vilayet'e giderek Vali ile görüşmek istemiştir. İlgililer buna müsaade etmeyince de, sigara paketinin arkasına aşağıdaki beyiti yazmış ve çıkmış gitmiştir:

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

"Allah senin hamurunu necâsetle yoğurmuş,
Anan seni s...ken yanlışlıkla doğurmuş!..."

Vilayet'ten ayrıldıktan sonra da Vali için şunları yazmıştır:

"Bağrıma bir tekme savurdu vâli,
Acısından avlu, dere, kır dar geldi.
Koşacaktım doğru mahkemeye, fakat
Bu teşebbüs yüce milletime ar geldi...

Bu eşek cilvesini, sanma eşek dâvası,
Zannedersem katıra devre-i idbar geldi.
Tanrının lûtfu sanılırken olağan işlerini,
Öksüz İstanbul'u kahretmeye barbar geldi.

Belediye dubarayla yemimi kesti benim,
Neyleyim kancık katıra tavlada zar geldi..."

Profesör Cafer Kırımî, dil kurultayındaki konuşmasında siyaset yaptığından Atatürk'ün tepkisi ile karşılanmıştı. Neyzen Tevfik bunun üzerine aşağıdaki eleştiriyi yazmıştır:

"Fabrika yaptı Sümerbank bez için,
Çok muazzam bir eser bu lâf değil,
Dil işinde ehli dil tez den dedi:
Sıçtı Cafer bez getir Başvekil!."

KOŞMA

Dudağında yangın varmış dediler,
Tâ ezelden yayan koşarak geldim.
Alev yanaklara sarmış dediler,
Sevdâ seli oldum taşarak geldim.

Kapılmışım aşk oduna bir kere,
Katlanırım her bir cefâya, cevre
Uğraya uğraya devirden devre
Bütün kâinata aşarak geldim.

Yapmak, yıkmak senin bu gamlı ömrü,
Ben gönlümü sana verdim götürü,
Sana meftûn olduğumdan ötürü
Sarhoş oldum Neyzen, coşarak geldim.

24 Temmuz 1937

FELEK

Yamansın her zaman aldattın beni,
Kâh düşürdün, kâh kaldırdın felek!
Mecnun'sun diyerek Leylâ peşinden,
Issız vadilere saldırdın felek!

Rehbersin dedin ben ise kördüm,
Elimle başıma çok çorap ördüm,
Kendimi bıraktım âlemi gördüm,
Hesapsız günahlar aldırdım felek!

Şifadır dedin zehir tattırdın,
Gençliğin okunu boşa attırdın,
Körlerin yurdunda ayna sattırdın,
Çıkmaz sokaklara daldırdın felek!

Barışmazdı gönlüm merd ile zenle,
Ne bir iş bilenle, ne boş gezenle,
Hicran köşesinde bozuk düzenle,
Neyzen'e her telden çaldırdın felek!

Sahrayıcedid- 1913

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

BENZETİŞ

Neyzen Tevfik bir gün sokakta, takmış takıştırmış, fakat pek çirkin bir kadın görünce yanındaki arkadaşına şunları söylemiş:

— Şuna bak. Altın suyuyla yazılmış çirkin bir yazıya benziyor.

BENDE İKİ CEP VAR

Neyzen'i Birinci Dünya Savaşında askere almışlardı. Bir gün inzibat askerleri Neyzen'i çarşıda yakalamışlar ve izin teskeresini sormuşlar. Neyzen gür kaşlarını çatıp cebinden bir ney çıkarmış. İnzibat erleri doğal olarak bu hareketten birşey anlamamışlar. Bu kez de öbür cebinden bir rakı şişesi çıkarır. İnzibat erleri bunun üzerine büsbütün kızarlar.

Neyzen:

Ulan! Bende iki cep var, içine lüzumlu şeyleri koydum, başka cebim yok ki...

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

EŞŞEK

Fahrettin Kerim Gökay, bir konferansında içkinin zararlarını anlatıyormuş. Bir ara dinleyicilere sormuş:

— İki kovadan birine rakı, diğerine su doldursak ve bir eşeğin önüne koysak, hangisini içer?

Dinleyenler hep bir ağızdan cevap vermişler:

— Suyu.

Gökay tekrar sormuş:

— Neden?

Dinleyiciler arasındaki Neyzen Tevfik atılmış:

— Eşekliğinden.

MEHMET ÂKİF ERSOY VE NEYZEN

Neyzen Tevfik'in etkilendiği iki insandan birisi Mehmet Akif Ersoy'dur. Tanışmaları 1896 yılına rastlamaktadır. Tanışmayı sağlayan Bursa'lı Hafız Emin'dir. "Tercüme-i Hâlim" isimli şiirinde Neyzen bunu anlatmaktadır:

"Bursalı Hafız Emin isminde bir ehl-i vefâ
Vardı, İzmir'den, tanırdım burda çıktı âşinâ

Bence bû âdemdi mîzân-ı vefânın bir kefi
O tanıttı âcize şahir Mehemmet Âkif'i.

Âkif Neyzen'e Arapça, Farsça ve Fransızca dersleri verirken ondan, ney dersleri almıştır. Bu dostlukları Neyzen'in Mısır'a 1904 yılında gidişine kadar sürer. Mehmet Âkif, Neyzen gibi yetenekli birisinin düzensiz hayat, içki ve uyuşturucularla yıpranmasından büyük üzüntü duymaktadır. Bu konuda çok mücadele etmiştir. Yazımızın başında belirttiğimiz, "Derviş Ahmet" şiiri bu mücadele ve isteğinin sonunda yazdığı bir şiiridir.

Neyzen Tevfik, Âkif'te her zaman dost, babacan ve kendini hoşgörü ile karşılayan bir yaklaşım görmüştür.

NEYZENİN HAVLUSU

Neyzen Tevfik, birgün kaldığı han odasına Mehmet Akif'i davet etmişti. İki dost birlikte

yemek yediler. Yemekten sonra Mehmet Akif ellerini yıkayınca, Neyzen ellerini kurulaması için bir havlu uzattı. Şair Akif, kirli havluyu görünce:

— İstemez. Ellerimi yıkadım, yeniden kirletemem.

FASULYASIRIĞI

Vaktiyle bakan olur olmaz yeğenini vali yapan bir kodamana, Neyzen Tevfik şöyle demiş:

— Maşaallah, yeğeniniz tıpkı bir fasulyaya benziyor.

Bakan:

— Neden böyle söylüyorsun, genç yaşta vali oldu.

Neyzen:

— Ben de onun için söylüyorum zaten. Malum ya fasulya da bir sırığa sarılarak büyür hep.

AYILINCA

Neyzen'i bir gece körkütük bulan arkadaşları alıp evine götürmek istediler. Bir otomobile attılar. Üstadın evini bilmiyorlardı. O, yarım yamalak tarif etti.

Bu tarif üzere otomobili durdurdular. Koluna girip kapının önüne kadar götürdüler.

Neyzen biraz ayılmıştı.

— İçeri giremem, dedi.

— Neden? diye sordular. "Karınla aran mı bozuk"

— Hayır, burası bizim ev değil de ondan...

GÖZ GÖRMEYİNCE

Üstad Neyzen Tevfik, son zamanlarında yeni bir adet edinmişti. Rakıyı gözlerini kapatarak içiyordu.

Bir gün Yenikapıda bir meyhanede yine kadehini doldurmuş ve gözlerini yumarak bir yudumda içmişti. Masada bulunanlardan birisi:

— Affedersiniz hocam, rakıyı neden gözlerini kapatarak içiyorsun?

Neyzen, mahzun mahzun cevap verir:

— Ne yapayım birader? Şu mübareği o kadar çok seviyorum ki, görür görmez ağzım sulanıyor. Halbuki ben, rakıyı susuz içerim...

O BENİ UNUTMUŞTUR

Üstad Neyzen Tevfik son günlerde kendini daha fazla içkiye eğlenceye vermişti. Ahbaplarından biri:

— İyi yapmıyorsun, dedi. "Yarın, öbür gün Allahın karşısına ne yüzle çıkacaksın?"

— Merak etme, dedi. "O beni unutmuştur, tanıyamaz. Senelerden beri ismini ağzıma aldığım yok."

ÖLÜM

Üstad Neyzen Tevfik adamakıllı demlenmiş, neşe içinde eski bir şarkıyı mırıldanıyor, yattığı otele doğru gidiyordu. Yeşilaycılardan biri üstadın yolunu kesti.

— Yine mi içtin? dedi.

Sonra üzgün olarak başını salladı:

— Yazık, dedi. "Kendini harap ediyorsun. Bu gidişle uzun sürmez ölürsün!.."

Neyzen adama gülümseyerek:

— Ömür dediğiniz şey, içi su dolu bir fıçıya benzer. Bu suyu azar azar kullansan da, hepsini birden boşaltsan da sonuçta biticek...

NEYZEN TEVFİK'İN LİMONLARI

Bir ramazan akşamı... Baba evinde iftar sofrası... Ve sofrada buharı buram buram tüten tel şehriyeli tavuk çorbası... Ama limon yok.

Babası Neyzen'e seslenir:

— Koş Tevfik bakkaldan iki limon al da gel. Ama çabuk ol... iftar topuna yetiş.

Ve Tevfik evden çıkıyor...

Çıkış o çıkış... Beyrut, Şam, İskenderiye, Kahire, Asvan, Hartum, Ümmüderman... Tam 20 sene...

Yirmi Yıl sonra memleketine dönüyor. Gene bir ramazan akşamı.. Top zamanı mahalleye yaklaşıyor... Cebindeki para o kadar az ki bakkaldan ancak bir limon alabiliyor.

Çat çat!.. Kapı...

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

Aile sofrada ve iftar topunu beklemekte...

Çorba kasesinden dumanlar tütmekte... Tevfik elindeki limonu uzatıyor:

— Getirdim...

— Biraz geciktin be çocuk... Hem de bir limon almışsın. Ben sana iki limon al demiştim...

— Onun için geciktim ya... Çok pahalıymış İstanbul... Limon 25 paraya çıkmış... 20 paraya buluncaya kadar 20 sene geçti aradan...

İDDİA

Neyzen bir akşam bulut gibi giderken bir arkadaşına rastlar. Arkadaşı da ondan daha sarhoştur. Az sonra aralarında bir gürültü kopar. İkisi de birden bir mezeciye girerler. Neyzen:

— Tart şuradan bir bütün sucuk... Emrini verir.

— Hangisinden olsun?

— Hangisinden olursa olsun...

Adam tartar.

— Yine birbuçuk kilo...

Neyzen arkadaşına döner:

"- Demedim mi sana aynı gelir diye? Ver bakalım elliliği!"

RAKININ TAKSİMİ

Neyzen'i rakıdan vazgeçirmek isteyen bir tanıdığı, bakmış ramazan gününde de hazret zil zurna... Elinde bir koca şişe rakı, eve geliyor.

Dindar tanıdık sormuş:

"- Tevfik bey nedir o elindeki?"

"- Sormaya ne hacet? Zemzem taşıyacak değilim ya... Bal gibi rakı!"

"- Onun hepsini sen mi içeceksin?"

"- Hayır... Bir arkadaşla ortaklaşa aldık. Evde taksim edeceğiz. Yarısı onun yarısı benim!.."

Adamcağız güya Neyzen'i uslandıracak... Başlamış öğüde:

"- Etme, eyleme Tevfik! Bu mübarek ramazanda olsun içme... Vallahi yarın mahşerde cezaya maruz kalırsın!"

Ve dilinin döndüğü kadar nasihat etmiş. Neyzen bakmış adam yakasını bırakmayacak.

Başından savmak için:

— Müşterih ol.. demiş. Ben bu rakıyı içmeyeceğim!

Fakat bu sözü adam yutmamış:

— Peki öyleyse gözümün önünde yere dök bakalım!

Neyzen kestirip atmış:

— Olmaz sonra arkadaşım bana kızar... Emanete hıyanet olmaz!

Adam, gene yakasını bırakmamış:

— Öyleyse kendi hisseni dök!

— Bu da mümkün değil. Çünkü benim payım, şişenin altında. Arkadaşımın payı yukarıdayken, kendiminkini dökemem!"

AYRI TABAKTA GETİR

Neyzen, bir gün lokantada yemek yerken, tabaktan uzun bir saç çıkmış. Bunu ikincisi ve üçüncüsü de takip edince garsonu çağırıp, tavsiyede bulunmuş:

— Bu saçları ayrı tabakta getir de herkes istediği miktarda alsın bari."

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

DALGINLIK

Gazinoya giden Neyzen Tevfik bir köşede oturur. Bir süre sonra garsonu çağırarak:

— Bana bak, yarım saat oluyor, bir rakı istedik! Sen mi unuttun, yoksa getirdin de içmedim mi. Hiç ısmarlamadım mı?

İÇKİNİN ZARARI

Bir gün; "Yeşilay" cıların toplantısına gitmiş. Fahrettin Kerim, içkinin zararları hakkında bir konferans verirken:

— Efendiler!. Her kadeh hayatınızı bir saat kısaltır.

Bunu duyan Neyzen Tevfik:

— Eyvah, yandık!

Diye bağırınca, konferansçı doktor sormuş:

— Hayrola? Ne oldunuz?

Neyzen, boynunu bükmüş:

— Daha ne olacak?.. Dediğinize göre hesapladım. Meğerse ben öleli tam kırk yıl olmuş!

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

AND

Neyzen Tevfik aşırı içki yüzünden uzun zaman sinir hastanesinde tedavi olmuştu.

Bu tedaviler sırasında doktoru Mazhar Osman biraz çıkışmış:

— Gene hastalandın Tevfik!. Hani geçende, bir daha içki içmeyeceğine and içmiştin.

Neyzen:

— Canım doktor!.. Ben fakir adamım. Bugün rakı bulur rakı içerim, yarın and bulur, and içerim!

MİDE TEDAVİSİ İÇİN

Midesini tedavi edeyim derken berbat eden bir doktor için yukarıdaki mısraları yazan Neyzen, yine rahatsız olduğu bir sırada, yolda aynı doktora rastlamış. Doktor sormuş:

— İyi olmadın mı?.. Gel bir reçete yazayım!"

Neyzen:

— Beni azat et, hazret..? demiş; Ben kendi kendime de ölürüm.

HEKİMLERE NAZ

Bir hazâkat zedeyim midemi tıp tepti benim.
Kırk katır tepse yıkılmazdı şu âciz bedenim.
Kapladı her yanımı sancı, elem, ağrı, bere,
Bir mezâr oldu cihan, sanki etibba haşere!
Hastane sanarak çok yere girdim çıktım,
İbret aldım oralardan ve canımdan bıktım.
Avni'min himmeti erdi yine imdâdımıza,
Hâtime çekti bir er nâle vü feryâdımıza,
Kalmamıştır gibi âciz bedenimde bir şey,
Yaşasın sine-i millette Hasan Vasıf Bey!

HAYVAN

Bir meyhanede aşırı derece de içip kendini bilmez hale gelen birisi; hiç tanımadığı Neyzen'e bir tokat atmış. Neyzen ise sesini çıkarmadan yürüyüp gitmiş. Yolda arkadaşı Neyzen'e sormuş:

— Niçin o adama karşılık vermedin?"

Diye sorunca şöyle demiş:

— Sana bir hayvan çifte atsaydın ne yapardın?

PIRLANTA KALP

Neyzen, yolda üstü başı perişan bir halde yürüyormuş. Kadirşinas kişi cebinden para çıkarıp Neyzen'e uzutmış:

— Tevfik bey! Bu demin mendil çıkarırken sizin cebinizden düştü!.. demiş, "alın paranızı!"

Neyzen gözlerinde iki hüsran damlasıyla bu kişiye bakmış:

— O, sizin yere düşen pırlanta kalbinizdir, demiş.

GÜLMEK

Neyzen Tevfik sert, aksi, kavgacı bir komşuya sahipti. Zavallı karısının, bu geçimsiz adamdan çekmediği kalmamıştı. Birgün konuşurlarken, komşusu:

— Bizim hanımı dişçiye götüreceğim" demiş. "Dün gülerken gördüm iki ön dişi çürümüş!"

Neyzen inanmamış:

— Yalan söylüyorsun?

— Niçin yalan söyleyecek mişim?

Uzun zamandan beri bu şirret adama bir ders vermeyi tasarlayan Neyzen, fırsatı ganimet bilip, taşı gediğine koyar:

— Seninle yaşayan insanın yüzü güler mi hiç!

ATATÜRK VE NEYZEN TEVFİK

Neyzen Atatürk ile defalarca karşı karşıya gelmiş, ona ney çalmıştı. En güzel ney taksimlerini onun huzurunda yaptığını ifade etmiştir. Kendisi bunu:

— İstersen yapma; Atatürk iyi anlardı musikiden! cümlesiyle söylemiştir.

Atatürk öldüğünde ise aşağıdaki manzumeyi yazmıştır:

"Tanrı ölmez, o dilerse görünür bir müddet,
Kaybolunca onu kalbinde bulur her millet...
Biliyormuş kaderin cilvesini evvelce,
Bütün ecrâm-ı sema yasla büründü o gece
Yaklaşan bir acı önce güneşi korkuttu,
Ay tutuldu diyemem gökyüzü mâtem tuttu
Ata geçti ebedin mevk-i müstahkemine

Bir direktif veriyor şimdi beşer âlemine...
Bize ilham ile isâl ediyor her haberi
Ki O'nun kudret-i külliye, emirber neferi...
Bağladı dâr-ı fenânın ebede telsizini,
Güdelim açtığı yollardan mübarek izini...

ATATÜRK'ün beşere sunduğu peyman budur:

"ATATÜRK'e inananlar er olur, sulhu korur!..."

ATATÜRK'TEN İKİ İSTEK

Neyzen'in güzel ney çaldığını duyan Atatürk kendisini çağırır. Uzun uzun çaldığı neyi dinledikten sonra kendisine sormuş:

— Tevfik bey, bu akşamın hatırası olarak size ne gibi hizmette bulunabilirim?

Neyzen!

— Hiç! demiş.

Atatürk ısrar edince de,

— Ha, demiş, "öyle ise iki şey isterim."

— Bu iki şeyin nedir?

— Birisi... Benim nüfus kağıdım yok. Bana

bir kafa kağıdı çıkarttırın.

Atatürk hayretle sormuş:

— Canım nasıl olur, siz kaç yaşındasınız?

— Altmışa yaklaştım... Ama bugüne kadar nüfus kağıdı çıkartmadım. Çünkü bundan önceki hükümetleri tanımadım. İlk kez senin hükümetini tanıyorum."

Atatürk bu ince ve esprili konuşmaya son derece memnun olarak ikinci isteğini sormuş.

Neyzen Tevfik:

— İkincisi... İkincisi... Ha... Bir kardeşim var. Bana eziyet ediyor, onu cezalandırın.

Neyzen'in bu cevabının kardeşi için tehlikeli olacağını düşünenler araya girip anlatmışlar. Neyzen de kendisine sonra sorulduğunda:

— Ne yapayım, ikinci isteğimin ne olduğunu unutmuştum. Aklıma da kardeşim Şefik geldi, öyle söyledim işte.

SÜLÜK TUTUNDUM

Neyzen birgün tranvay durağındayken arkasındaki kendisini oldukça rahatsız eder. Bu sıkış tepiş arasında adam neredeyse Neyzen'in

omuzuna çıkacak gibiyken bunu bir tanıdığı görür. Neyzen'e seslenir:

— Bu ne hal yahu peşinden ayrılmıyor.

— Bugün hastayım da ondan!

— Ne hastalığın var?

Neyzen gülümseyerek:

— Görmüyor musun, Sülük tutundum.

BÜTÇE

Neyzen Tevfik'i bulut gibi sarhoş gören bir dostu:

— Yahu, ayıp sana, bu saatte halâ yarı sarhoş dolaşıyorsun...

Neyzen gayet pişkin cevap verir :

— Ne yapayım, bugünkü bütçe tamamen sarhoş olmaya yetmedi.

NEYZEN VE RAGIP PAŞA

Abdülhamit'in Mabeyncisi Ragıp Paşa'yı Neyzen Tevfik arasıra ziyaret edermiş. Bu ziyaretleri gören bazı meraklılar ney üstadına

takılırlar:

— Neyzen, işin iş artık. Bu zengin paşayı ziyaret ede ede artık dünyalığını yaptın. derler.

Yaşamı boyunca paraya hiç önem vermeyen Neyzen, sinirlenerek şu cevabı yapıştırır :

— Ragıp Paşa öyle adamdır ki, bokuna konan sineğin dört ayağını yalar. Daha sonra sineği serbest bırakır...

CEVDET KERİM VE NEYZEN

Cevdet Kerim İncedayı, bir kaç dostuna ziyafet vermekteymiş. Neyzen Tevfik, bahçenin kapısından içeri bakar: Saz topluluğu ince şarkıları çalmakta, dalların arasından süzülen mehtap ortalığı ışıklarıyla yıkamakta, sofranın üzerinde de en nadide mezeler içki içenlerin hem gözünü okşamakta, hem de mezelik görevini üstlenmektedir. Bir tarafta istakoz, öbür tarafta kavununa kadar... Bu manzarayı seyreden Neyzen:

— Rızk için Allah Kerimse, Zevk için Cevdet Kerim... der.

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

SİNEMA VE NEYZEN TEVFİK

Hiç sinemaya gitmemiş olan Neyzen Tevfik çok merak etmiş yanındakilere söylemiş. Onlar da Neyzen'i Bir Amerikan filmine götürmüşler.

Film bittiğinde Neyzen:

— Tüh Allah müstehakını versin! demiş.

— Üstad neden beğenmedin? diye sormuşlar.

— Herşey çok güzeldi. Sonunda delikanlı kurtardığı kızı kucakladı ve öptü...

— Bunun güzel olmayan neresi?

Neyzen yüzünü buruşturarak:

— Kurtardıktan sonra sineye çekiyor hemen de... Demek onlar da bizden farksızmış... Yazıklar olsun bu insanlığın haline, demiş.

SAHTEKÂR HAKKINDA

Sahtekâr ve vurguncu birisi hakkında konuşulurken meclistekilerden birisi:

— Herkes ne söylerse söylesin der. Bu adamda para dersen demet demet var. Giyim kuşam yerinde. Gerdanının altında bir gerdan daha.

Kale duvarı gibi göbek... Gazinoda kulüplerde, tiyatrolarda, lokantalarda onu gören herkes yer açıyor.

Neyzen Tevfik ilave eder:

— Sürünüp pislenmemek için.

DÜNYANIN AHENGİ

Neyzen Tevfik yine kafayı çekmiş yolda gidiyormuş. Yolda bunu gören ahbaplarından birisi:

— Nasılsın Üstad? diye sorar. Hayatından memnun musun?

Neyzen:

— Gayet memnunum der. Dünya dönüyor, ben de dönüyorum... Büyük bir ahenk içinde gidiyoruz. İnşallah ahengimiz bozulmaz...

TÖVBE

Neyzen içkinin zararlarının artması üzerine yine içkiye ara vermişti. Ancak bu tövbeleri sürekli bozulduğu için defalarca başlayıp arkasından yine tövbe ettiği biliniyordu.

— Neyzen, bu kaçıncı tövbe?

Neyzen cevap verir:

— İlkinde çetele tutmak aklıma gelmemişti.

NEYZEN'İN CEPLERİ

Neyzen'in ceplerinden ensfiyeler, neyler ve içki şişeleri hiç eksik olmazmış. Ancak anlatıldığına göre üstad sürekli içtiğinden, mezesini de yanında taşırmış. Bunlardan en ilginci, bir cebine kabak ya da patlıcan kızartması, diğer cebinde de yoğurt bulunurmuş. Rakısından bir fırt çektikten sonra elini cebine daldırır, oradan bir kabak kızartması alır, diğer cebindeki yoğurda daldırarak ağzına atarmış.

KAPI

Neyzen Tevfik bulut gibi olduğu sarhoşluk hikayelerinden birini şöyle anlatır :

— Anahtarı soktum... Çeviririm, çeviririm bir türlü açılmaz.

Yanındaki sorar :

— Demek yanlış anahtarı almışsın...

Neyzen :

— Hayır, kabahat anahtarda değil, kilitteymiş. Yanlış kilide sokmuşum.

KÖMÜR ÇARPMASI

Esmer, çikolata renginde bir kızı seven birisi kıza evlenme teklifinde bulunur. Kız da bunu reddedince delikanlı bu nedenle intihar eder. Neyzen'in de tanıdığı bu gencin esmer kız yüzünden intihar ettiğini üstada söylediklerinde :

— Yazık desene ki kömür çarpmış.

EVVEL DE VAR

Dilencinin biri Üstan'ın yanına gelerek sadaka ister.

Neyzen:

— Sana para vereyim de hemen kafayı çek değil mi?

— Ağzıma içki koymam...

— O zaman sigara alırsın...

— Tütünü ağzıma koymam...

— Bir yerlere gider, parayı bitirir gene

parasız kalır dilenirsin.

— Öyle yerlerin neresi olduğunu bile bilmem.

Neyzen düşünür:

— Evvel de var ki bu hale gelmişsin, der.

NEYZEN'İN İKRAMI

Üstadın hovardalığı tutar meyhaneye otururlar.

— Getirin, oğlum beylere de birerrr şişe! diye ısmarlar. Arkasından da ekler:

— Ben içerken herrrkes içmeli...

Uzun süre içtikten sonra ayrılma zamanı gelir. Neyzen çıkarıp masanın üzerine bir beş lira koyar ve:

— Ben para verirken herrrkes de vermeli! diye narayı basar.

GÖRDÜĞÜNÜZ GİBİ

İki gözünü kaybetmiş birisi II.Dünya Savaşı sonlarına doğru, bir gün Neyzen'e sohbet sırasında sorar:

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

— Tevfik Bey... Neler oluyor? Dünyanın hali nasıl?

Neyzen Tevfik şöyle cevap verir :

— Gördüğünüz gibi...

PİNTİNİN YEMEĞİ

Pinti ve paraya düşkünlüğü ile tanınan birisinden bahsederlerken Neyzen'e sorarlar:

— Sen hiç bu adamın sofrasında bulundun mu?

— Ne mümkün birader!... Hatta ziyaretine gittiğim bir gün yemekte olduğunu anlayıp, bir saat dışarıda bekledikten sonra yanma gittim...

— Peki yemekte olduğunu nasıl anladın?

— Hizmetçileri, sopalarla ürküterek kuşları evin etrafından kovalıyorlardı.

DÜŞÜNCE

Hiciv konusunda son derece acımasız ve diline sınırlama çekmeyen üstad Neyzen Tevfik, bir gün Dolapdere'de bir meyhaneye çökmüş, acımasız eleştirilerini sıralamaktaydı.

Orada bulunanlardan biri Neyzen'i bastırmak için seslenir:

— Üstadımız, şimdiye kadar neden hiç bir işe girip doğru dürüst çalışmadınız?

Neyzen, gülümseyerek dilinin ustalığını göstermiş:

— Senin gibi hımbılların yerini almamak için...

DOKTOR KURBANLARI

Yeşilay üyelerinden bir doktor heyacanlı biçimde içkiyi kötüledikten sonra, içkiden ölenleri "içkinin kurbanları" olarak isimlendirir.

Dinleyicilerin içinde olan Neyzen Tevfik, doktorların elinden çektiklerine nazire olarak mırıldanır:

— Bu doktorlar da çok alçakgönüllü oluyorlar... İçkinin kurbanlarını çetele tutup bağırarak dünyaya duyuruyorlar da kendi kurbanların hiç ağızlarına almıyorlar...

YUMURTANIN İYİSİNDEN ANLAMAK

Bir yazar, yazacağı romanı Neyzen'e anlatarak fikrini sorar. Neyzen bir süre dinler,

düşünür ve yüzünü buruşturarak:

— Bu konuyu beğenmedim, der.

— İyi ama siz hiç roman yazmadınız ki böyle kesin fikirleri öne nasıl sürüyorsunuz? der.

Neyzen bu tavır karşısında sinirlenerek :

— Ben yumurtanın da tazesini ve hayatını iyi bilirim ama hayatımda hiç yumurtlamadım...

TALAT PAŞA VE NEYZEN

Bir gün Talât Paşa, Neyzen Tevfik'e memurluk önermişti. Neyzen, Talât Paşa'nın bu önerisine gülerek şu cevabı verdi:

— Memur olunca ne olacağım?

Talat Paşa memurluğun erdemlerini saydıktan sonra:

— Hiç... der.

Neyzen, Paşa'ya dönerek:

— Ben bugün de "hiç"im, sıkıntıya ne gerek var? der.

KARA DUMAN

Neyzen Tevfik hakkında kulaktan kulağa fıkralar, basın yoluyla anlatılan yığınla anılar

var. Bunların arasında Neyzen'in kendisinin anlattığı fıkralar ayrı bir yer tutmaktadır. Bunlardan bir tanesi şöyledir :

Zamanında pasaportunu kaybeden bir gemici yeniden çıkartmak için ilgili merciye müracaat ederek işlemlere başlamış. Oradaki memur sormuş:

— Adın ne?

— Kara Ali.

— Memleketin?

— Kara Biga.

— Nereden geliyorsun?

— Karadeniz'den.

— Yükün?

— Karaboya!

— Nereye gideceksin?

— Karamürsel'e.

— Varışta uğrayacak mısın?

— Hayır, orada gemiyi karaya çekeceğim. Karaman'da Karadağoğlu Karamustafa'yı gördükten sonra, Karadan Mekke-i Mükerreme'ye Karadonlu Beytül-Laha yüz süreceğim."

— İnşallah oradan yüz akı ile dönersin.

— Orasını kara toprağa gömüldükten sonra

verilecek karar bilir.

Memur artık dayanamamış:

— Zift mi kesildin be herif? diyerek pasaportu gemicinin yüzüne fırlatmış.

İşte bizim de methâne-i siyasetimizde tüten kara dumarlar gözümüzü Meşrutiyetin başlangıcında bürümüştü. İstikbalimizin ufkuna çöken kara bulutların tesiriyle (1909) da yazdığım bir kıt'a:

Şehid-i şekv-u safa etmez teveccüh bizlere,
Yaver-i bahtı ezelde gırtlağından boğmuşuz.
Safha-i mazi mülevves, bâlbok,âti kenef
Mâderi hürriyetin güya götünden doğmuşuz.

SENİ GİDİ SENİ

Neyzen Tevfik'in annesi babasından önce ölmüştü. Babası da öldüğünde mezarının karısının yanında olmasını vasiyet etmişti. Neyzen'in babası Hasan Fehmi Efendi günün birinde ölür. Tabutu mezara indirilirken Neyzen:

— Nihayet burada da koynuna girdin. Seni gidi seni, diyerek nüktesini babasının ölümünde bile yapmaktan geri kalmamıştır.

ARA SIRA HIRLARIZ

Neyzen, küfürlerinin arasına Tanrıyı da karıştırır. Kafası kızdığında Tanrıyla karşılıklı atışmak istercesine hicivlerini sıralar.. Bu durumu hoş karşılamayan din çevreleri, ona hücum ederler. Kendisinin de mevlevi dergâhından geldiğini hatırlatırlardı. Bu saldırıların arttığı bir sırada Neyzen, durumun nazik olduğunu anlayarak şöyle seslenir:

— Ne kızıyorsun hocam!.. Biz bu kapının köpekleriyiz. Ara sıra hırlarız...

MEDRESE

1900 yıllarında İstanbul'a gelen Neyzen, Fatih'teki Fethiye Medrese'sine girmiş, dört yıl cami derslerine devam etmiş, orada ünlü yazar, müzikçileri tanımıştır. Medreselerdeki rezillikleri de şöyle yermiştir:

"Bir çürük kürsü ile etmiştir,
Dincilik sanatı ibrâzı dehâ...
Kisve-i zühd-ü fesâd altında
Gözlerinden işer, erbâb-riyâ..."

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

ACIMA VE KORUMA

Neyzen bir gün arkadaşlarıyla yolda giderken, gökyüzünde bir atmacanın serçeyi kovaladığını görür. Arkadaşları serçenin yardımına koşmak isteyince Neyzen kaşlarını çatarak:

— Arkadaşlar, bu atmaca kendi rızkını arıyor. Siz akşam balık, kuzu yediniz. Neden o zaman koruma hisleriniz kabarmadı da şimdi kabarıyor?

DİL KONGRESİNDE CAFER

Dil kongresinin toplandığı sıralarda, başbakan İstanbul'a gelerek Sümerbank'ın bez fabrikasını açar.

Dil kongresinde Atatürk, milletvekilleri ve bazı büyükelçiler gelirler...

Herkes dil kongresinde fikirlerini bildirmişti. Bunların arasında üniversite profesörlerinden, Cafer Kırımî Bey de kürsüye çıkarak tezini savunurken, Kırımlı olması dolayısıyla, sözlerinin arasında, Ruslar hakkında sitem edici konuş-malar yapar. Davetliler arasında Rusla-

rın da olması ve konuşmanın yersiz olarak sürmesi topluluğu sıkar. Atatürk de buna çok kızarak:

— Burası politika kürsüsü değildir. İndirin şunu hemen!

Deyince profesörü kürsüden indirmişler...

Neyzen bu olayı öğrenince şu kıtayı yazmıştır.

"Fabrika yaptı Sümerbank bez için,
Çok muazzam bir eser bu lâf değil,
Dil işinde ehli dil tezden dedi:
Sıçtı Cafer bez getir Başvekil!."

ATATÜRK-NEYZEN-İÇKİ

Bir akşam Atatürk Neyzen'i çağırır:

— Senin çok fazla içki içtiğin söylentileri var, benim kadar içer misin?

Neyzen sorar:

— Ne kadar içersiniz?

Atatürk cevap verir:

— İki kilolak rakı içerim.

Atatürk kelimelerin üzerine basa basa bu

sözleri söylemiştir.

Neyzen tekrar sorar:

— Nasıl içersiniz?

Atatürk:

— Canım nasıl isterse, susuz, mezesiz...

Neyzen:

— Ben de iki kilo içerim ama öyle içmem.

Neyzen'in isteği üzerine bir tas getirirler. Neyzen iki kilo rakıyı tasın içine boşaltır. İçine bir ekmek doğrar ve bir kaşık isteyerek çala kaşık yemeye başlar.

NEYZEN'İN İÇKİYE BAŞLAMASI

Neyzen zaman zaman içkiyi bırakırmış. Yine tövbe ederek içkiyi bıraktığında kardeşi Şefik Kolaylı:

— Neden baştan çıkıp yeniden içmeye başladın, diye sorduğunda, Neyzen:

— İstanbul'a geldiğim gün, bir arkadaşı görmek üzere Beyoğlu'na çıktım. Cadde üzerinde armut satan bir Anadolu çocuğunu bir belediye çavuşu kovalıyordu. Derken armutçu yan sokaklardan birine saptı. Tablası başından

düştü. Armutlar yerlere serildi. Arkasına o mahallenin tüm çocukları takıldı. Adam bir yandan koşup, belediye çavuşu da onu kovalarken, Rum çocukları da arkasından "kaydura" -Rumca Ayı demek- diye bağırıyorlardı. Kendimi tutamadım, çavuşun yakasına yapıştım. Armutçunun yerini ben almış oldum. Halk toplandı. Polisler geldi. İşte bundan sonra kendimi meyhaneye attım. Şimdi anladın mı, niçin içmeye başladığımı" diye cevap vermiş.

NEYZEN'İN BİR SARHOŞLUK ANISI

Neyzen tevfik ile bir arkadaşı meyhaneye giderler. Ancak içmeye başlamadan önce bir anlaşma yaparak, "kim sonuçta ayık kalırsa diğerini evine kadar götürecektir!" diye karara varırlar.

Uzun bir içme süresinden sonra meyhaneden dışarıya çıkarlar. Daha az sarhoş olan Neyzen, arkadaşını evine götürmek istir. Bir süre o duvardan bu duvara sallanarak yürürler. Sonunda arkadaşının evine gelirler. Neyzen:

— Haydi, senin evine geldik, artık ben

gidiyorum.

Bunun üzerine arkadaşı itiraz eder:

— Yooo... Kapıda mı bırakacaksın beni? Yatağımda zaten şurada. Beni odama götür!

Kapıyı bir süre uğraştıktan sonra açarlar. Eve girerler ve yatak odasını bulurlar. Lamba ve mum yakmak akıllarına gelmez. Neyzen sorar:

— Yatağın nerede?

— Canım cibinliği görmüyor musun? Sağ tarafta olacak.

Neyzen sağının ve solunun farkında olamadığından bir süre aranır ve bağırır:

— Hah! Buldum hadi gel bakalım!

Neyzen arkadaşını kucağına alır, cibinliğin perdelerini aralar ve arkadaşını yatağa bırakır.

— Haydi, Allah sana rahatlık versin! der.

Neyzen bir müddet iskemlede dinlendikten sonra sokağa çıkar. Bir de bakar ki, adam sokağın ortasında yatıyor...

Neyzen:

— Yahu, ne ele avuca sığmaz adamsın... Şimdi yatağına yatırdım. Ne çabuk sokağa çıktın?

Söylenerek yine arkadaşını kucağına alıp

yatağına(!) götürür. Dışarı çıktığında arkadaşı yine kaldırımın üzerinde...

Sonunda arkadaşını dördüncü kez yatağına götüren Neyzen sinirlenir:

— Bana bak! der. "Yatağında yatacaksan yat, yoksa kaldırımın üzerinde bırakıp giderim."

O sırada arkadaşının iniltili sesi işitilir:

— Suç bende mi birader? Dört keredir beni yatağıma yatıracak yerde pencereden atıyorsun!

Neyzen Tevfik'in açtığı cibinlik, meğer sokağa açık pencerenin tül perdesiymiş...

NEYZEN'İN İÇTİKLERİ

Kimilerinin tiksinti ile baktıkları, ama değerinin ölümünden önce ve sonra da ölçülemediği büyük üstad Neyzen Tevfik, içtikleri ile de ünlüdür. O keyif verici maddelere karşı aşırı düşkünlük içindedir. Bir konuşmasında şöyle söylemiştir:

"Yıllarca ayık gezdiğimi bilmiyorum. Esasen hayatımda bir kere sarhoş oldum. O günden beri mahmurluk bozuyorum. 1914 savaşının

sonuna kadar 18.868 okka rakı içtim. Ne gülüyorsun?.. Hesap ettim, hesap... Fakat ondan sonrasını bilmiyorum.

Rakıdan başka, üç dört ton esrar içtim. Bir o kadar da afyon yuttum. Bu üç azametli hakan, kafamda saltanat kurdular, senelerce kımıldanmadılar oradan..."

1920 yıllarında şöyle dalgalanır üstad:

"Deli gönül neyi özler durursun,
Acınacak dostun cananın mı var?
Dünya yansa yorganın yok içinde,
Harab olmuş evin, dükkanın mı var?

Sana giren-çıkan nedir be dürzü?
Be Allah'ın nümunelik öküzü!...
Ben mi yuttum ondört bin okka düzü?
Bekri Mustafa'dan dermanın mı var?

EDEP(I)

Neyzen bir gün sevdiği bir subayın kışlasına, ziyarete gitmişti. Orada subayın ricası üzerine askerlere ney çalmıştır. Bir ara da

aşka gelerek kendinden geçinceye kadar oynamış...

O sırada Neyzen'in tuvalette su döktükten sonra, pantolonunun önünü iliklemeyi unuttuğunu farkeden bir asker:

— Efendi amca, edep yerin açıkta kalmış. diye uyarınca, Neyzen ellerini yukarıya kaldırmış ve Tanrı'ya şöyle yalvarmış:

— Sana çok şükürler Allah'ım... Nihayet karşıma, benim edebim olduğunu söyleyen bir kulunu da çıkardın...

EDEP (II)

Yukarıdaki olay bir başka biçimde de nakledilmiştir:

Neyzen Pendik'te bir dostunun evinde sabaha kadar içmiş ve eğlenmiştir. Biraz hava almak için, sabah seherinde, sahilde yürüyüşe çıkar. Kayaların birisinin üzerine çıkarak oturur.

Denizin maviliğine, iyot kokuları içinde dalmışken, biraz ileride askerlerin çamaşır yıkadıklarını görür. Onların çamaşır yıkamalarını seyreden Neyzen, coşarak iç cebinden

çıkardığı neyini çalmaya başlar. Biraz sonra da bu nağmeleri dinleyen askerler, üstadın yanına gelirler. Onun yanında diz çökerek dinlemeye başlarlar. Bir ara Neyzen, kendisini dinleyen askerlere:

— Merhaba evlatlar! Siz de benim gibi uykusuz kaldınız bu gece galiba? der.

Musikiden mest olmuş askerlerden biri Neyzen'e:

— Gurbanın olam emice, bizi deli ettin zabahınan, eme kötü görme ilâfımı, gopçaların neyin çözülmüş, aha edebin görüküyo... Ben de incik farkına vardım, deyince Neyzen askerin hemen boynuna sarılır:

— A benim arslanım ben sana kurban olayım ki, edebim olduğunu ilk defa senden işitiyorum, der.

YUF BORUSU

Atatürk, Neyzen'in çaldığı neyi uzun uzun dinledikten sonra, bu neyi dinleyebilenler arasında hükümdar, diktatörler, padişahlar bulunup bulunmadığını sormuş.

Neyzen gayet ciddi cevap vermiş:

— Ben öylelerine ney çalmam... deyince Atatürk nedenini sormuş.

Neyzen de Atatürk'e kahkaha attıran şu cevabı vermiş:

— Çalamam, çünkü öylelerine değil ney, yuf borusu çalınır, paşam...

EVLİLİK VE NEYZEN

Neyzen'e:

— Bu yalnızlıktan kurtulman için seni evlendirelim, demişler.

Neyzen:

— Tam başımı dinleyeceğim zaman karı dırdırı çekemem. Bu mübareklerin çenesi çekilmez. demiş.

— Bir dilsiz bulalım, ceylan bakışlı bir güzel?...

— Bırak, bırak ölmüş köpeğin sırıtmış suratını seyredecek benden başkaları da var, onları bul!

— Hiç evlenmek aklına gelmedi mi?

— Nasıl gelsin? Akıla hiç evlenmek denilen

bela gelir mi? Bakın sonra ne derler?

Dedikten sonra aşağıdaki dizeleri okumuş:

"Ilk sene can cana
Ikinci sene yan yana
Üçüncü sene kıç kıça
Dördüncü sene git öte
Beşinci sene ne olacak?
En iyisi vazgeçersin eksik etekten..."

ALLAH RAHMET EYLESİN

Neyzen bir gün Ihlamur'a gelmiş... Oradan da yeni toplanan bir asker kafilesi geçmekteymiş. Kafilenin iki tarafına toplanan halk da:

— Allah selamet versin!" diye askere gidenleri yolcu ediyormuş.

Bu askerlerin kimisi Çanakkale'ye, kimisi Filistin Cephesine, kimisi Kafkas Cephesine, mqkimisi de Galiçya'ya gidiyormuş.

Neyzen'de başlamış asker selametlemeye:

— Allah rahmet eylesin!

Anlatılan bu hikayenin doğruluğu, daha sonra Neyzen'in kendisine sorulmuş:

— O, asker selametleme doğru mudur?

— Doğrudur! diye cevap vermiş. "Yalan mı söylemişim?" "Gidenlerin kaçı döndü?"

NEYZEN VE YAHYA KEMAL

Beşiktaş'taki Barbaros Heykelinde, Barbaros eliyle eteğini tutar durumdadır. Heykelin arkasında Yahya Kemal'in şu şiiri yer almaktadır:

Deniz ufkunda bu top sesleri nereden geliyor?
Barbaros bil ki donanmayla seferden geliyor.
Adalardan mı, Tunustan mı, Cezayirden mi?
Yeni doğmuş ayı gördükleri yerden geliyor,
Bu mübarek gemiler hangi seferden geliyor?

Neyzen Beşiktaşta oturduğu günlerde, heykeli gezmiş ve Yahya Kemal Beyatlı'nın dizelerini beğenmemiş. Eleştiri olarak da şu karşılığı yazmış:

"Edebi bilgini Hayrettin Kaptan,
Beş asır önceden biliyor gibi...
Ikına sıkına yazdığın şiire,
Barbaros kıçını siliyor gibi...

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

SÖVME VE NEYZEN TEVFİK

9 Ağustos 1912 günü, Eşek gazetesi, "sövme" konusunda bir anket düzenlemiş. Neyzen Tevfik bu ankete şu cevabı vermiştir:

— Azizim, sövmek, öfkenin yatıştırıcısıdır. Bunun için herkese yasal bir haktır. Ben, bu konuda hiç bir sınır tanımam. Bazıları, özellikle basın, sövmenin kötü olduğundan dem vuruyor. Bazıları sövüleceklerin değerlerinden birini söyleyerek sövmeyi yasaklamak istiyorlar. Örneğin: "O büyük adamdır, sövülür mü?" diyorlar. İşte buna şaşıyorum, o büyüktür sövme, diğeri küçüktür sövme, cahildir sövme, değeri yoktur sövme, o halde kime sövmeli? Sorarım size kime sövmeli?

Bunun için sevme özgürlüğü olduğu kadar, sövme eşitliği de olmalı. Herkes kadersiz olanağına sövebilmelidir.

MAKATTAN ALINAN İÇKİLER

Neyzen Tevfik'in şiirine, neyine ve esprilerine tutkun olanların birisi de Sait Halim Paşa

imiş. Bu nedenle Neyzen'i sık sık çağırıp ikramda bulunurmuş.

Bu ortamlarda, Neyzen çok içtiğinden sızıp kalırmış. Neyzen de Halim Paşa'yı çok sevdiğinden onun sözüne uyarmış. Yine sızdığı bir gecenin sabahında Halim Paşa Neyzen'i çağırmış:

— Bir daha ağzına içki almayacağına söz ver!

Neyzen, söz verir. Bu sözüne göre bir daha ağzına içki koymayacak... Fakat bu, olmayacak bir şeydir.

Aradan bir süre geçmiş. Paşa Neyzen'i yine davet etmiş. Fakat olacağı gibi, Neyzen, Paşa'nın karşısına yine zil zurna sarhoş olarak çıkmış.

Halim Paşa üzüntüyle sormuş:

— Hani söz vermiştin? Ağzına bir damla bile koymayacaktın?

Neyzen yemin ederek ağzına bir damla bile içki koymadığını söylemiş.

Halim Paşa:

— İnanmam, "hoh" de bakayım.

Neyzen, Paşa'ya sokularak "hoh" demiş.

Fakat gerçekten de ağzı içki kokmuyormuş...

Paşa şaşırmış:

— Bu nasıl iş Neyzen? deyince de, Neyzen Tevfik:

— Siz kokusunu alamayıp, anlamayasınız diye içkiyi makatımdan aldım. İnsan biraz dişini sıkıp da aldığını çıkartmazsa işte böyle kafayı yine bulabiliyor Paşam!..

NEYZEN'İN MEZAR TAŞI

Neyzen'in ölümünden sonra kardeşi Şefik Kolaylı, Neyzen için bir mezar taşı sipariş eder. Mezar taşı yapıldıktan sonra onu almaya gider. Bir de bakar ki Tevfik kelimesi, "Teyfik" olarak yazılmış. Hemen ustaya çıkışır. Mezar taşını yapan usta da:

— Sen cahilsin, o, Tevfik değil, Teyfik'tir... der.

PADİŞAH HAMİD VE NEYZEN

Sultan Hamid döneminde sarıklı olanların kahvehanelede oturmaları yasaklanmıştı. Bu

dönemde Neyzen Tevfik, başında sarıkla bir kahvede nargile içmekte iken, bir kaç polis tarafından yakalanır. Onu karakola götürmek isterler. Ancak Neyzen direnir. Bir yandan da ağzına gelen küfürü savurur:

Bu curcunayı seyretmek isteyenler de caddeyi doldururlar. Derken iş, büsbütün büyür. Bir kaç müfettiş ve polis daha gelir. Tam Neyzen'in kolundan yakalayıp götürecekleri sırada Neyzen, bir masanın üzerine fırlar ve başlar bağırmaya:

— Padişahım çok yaşa, şevketinle bir yaşa!

O anda etrafını saran bütün kalabalık dağılıp gider. Neyzen başındaki yeşil sarığı ile oturur, nargilesine kaldığı yerden devam eder...

AT SIRTINDA İÇKİ

Mehmet Âkif, Neyzen'e yemin ettirir ve meyhaneye ayak basmayacağına dair kendesinden söz alır.

O sırada Neyzen'in İzmir'den bir arkadaşı kendisine misafir olur. Fakat Neyzen, "Meyhaneye ayak basamam" da diyemez. Birden aklına bir fikir gelir. Arkadaşına döner:

— Sen doğru Kumkapı'da Bulgar'ın meyhanesine git! Beş dakika sonra ben oradayım...

Neyzen arkadaşını Bulgar'ın meyhanesine gönderir ve kendisi de, şehir içinde ulaşımı sağlayan sürücü beygirlerinin bulunduğu at istasyonlarından birine yollanır.

Kürt Hüseyin, adındaki at istasyonundaki sürücünün, kısa boylu bir atı varmış. Neyzen bu atı sürekli kiralarmış. İstasyonun önüne geldiğinde Kürt Hüseyin seslenir:

— Hayrola beğüm, Kır'ı getireyim mi yoğsa...

— Hem de çabuk...

Kürt Hüseyin, Neyzen'in sürekli bindiği, kısa boylu kır atı getirir. Neyzen atın üzerine binerken sorar:

— Sen rakı içer misin?

Kürt Hüseyin otuz iki dişini gösteren bir gülüşle sırıtarak:

— Tüh... tüh... Töğbe beğüm biz kim, rakı içmek kim? der

Neyzen üzerinde bindiği atı göstererek:

— Biz bununla Kumkapı'ya Bulgar'ın meyhanesine gidiyoruz. Sen yatsıya doğru gel, bunu

meyhaneden al! der.

Kürt Hüseyin o zamana kadar böyle bir şeyle karşılaşmadığından sorar:

— Aman beğüm, bu, meyhanede ne yapacak ki?

Neyzen muzipçe cevap verir:

— Korkma, çok fazla içirmem, diyerek at ile birlikte meyhanenin yolunu tutar.

Neyzen meyhanenin penceresine atla yaklaşır ve arkadaşına:

— Hava çok güzel, bahçede içelim! der.

Masa meyhanenin bahçesine kurulur. Neyzen masaya atıyla yanaşarak başlamış at sırtında içmeye...

Misafir arkadaşı durumdan hiç bir şey anlamamış ve dayanamayarak:

— İnsene attan. der.

Neyzen cevap verir:

— İnemem, hem bak atın boyu masa ile eşit...

Arkadaşı merakla sorar:

— Peki niye attan inmiyorsun?

— İnemem, çünkü meyhaneye ayak basmamaya yemin ettim...

NEYZEN VE ULUNAY

Ulunay'ı Cağaloğlu yokuşunda gören Neyzen, seslenir:

— Neden benden kaçıyorsun?

— Tevfik, sen içersin, ben içmem... Sen sarhoş olursun, ben sarhoşu sevmem... Seninle beraber olacağım da ne olacak?

Neyzen cevap verir:

— Amma eskiden böyle değildin?

— Evet ama o zaman ben de içerdim.

Bunun üzerine Neyzen:

— Ben içmeyi bıraktım, ağzıma koymamaya yemin ettim.

Çok şaşıran Ulunay:

— Ne diyorsun Tevfik? Şu halinle bile "zoom"sun.

Neyzen ısrar eder:

Vallahi içmiyorum, yalnız alttan tenkiye ediyorum.

ÇEK ÇEK

Neyzen hastanede yatarken kendisini ziyarete gelirler. Başhekimin odasında bekleyen zi-

yaretçiler arasında bir de fotoğrafçı bulunuyormuş. Neyzen odanın kapısından girerken, fotoğrafçı elindeki makinenin deklanşörüne basarak fotoğrafını çekmeye başlamış. Bunu gören Neyzen:

— Çek, çek. demiş. Bir taraftan ben çekiyorum, bir taraftan da sen çek..."

NEYZEN VE ARKADAŞININ HAMAM SEFASI

Bir gün Neyzen, bir arkadaşı ile hamama girer. Arkadaşı da kendisi gibi çok içki içtiğinden, bir yandan yıkanıyor, diğer yandan demleniyorlarmış.

İki arkadaş, küçük bir damacanaya doldurdukları rakıyı, kurnalardan birine dökerek, içinden hamam tasları ile içmeye başlarlar.

Neyzen, bir yandan çalıyor, arkadaşı diğer yandan gazeller okuyormuş. Taa rakı bitene kadar bu fasıl devam etmiş.

Üç gün bu içme ve ney fasılı devam etmiş. Üçüncü gün de peştemalleri atarak devam etmişler. Çırılçıplak ney çalıp, şarkı söyleyip, şiir

okumuşlar... Hamamın sıcaklığından sürekli terledikleri için pek fazla da sarhoş olamamışlar.

Bunun üzerine Neyzen dışarı çıkar ve Şehzadebaşındaki eczaneden bir şişe eter alarak kurnanın içindeki rakıya döker. Kafayı bulduklarında da kafalarını eterli rakının içine uzatarak, eterli rakıyı lıkır lıkır içerler.

İçki, ney, keyif, şarkı, gazel, şiir... Bu sefa tam dört gün sürüyor. Bu arada aralarında bir tartışma başlar.

Adem'in cennette nasıl gezdiğini, elbisesinin, donunun olup olmadığını konuşuyorlar. Vee sonunda Adem'in kendileri gibi çırılçıplak dolaştığına karar verirler.

Madem ki Adem çırılçıplak geziyor... Onlar neden gezmesin? "Gezemezsin, gezersin, gezerim..." tartışması sonunda Neyzen Tevfik:

— Ben gidiyorum!

Diyerek hamamdan dışarı çırılçıplak çıkar. Arkasından da arkadaşı, dışarıya çırılçıplak çıkar. İki çıplak yolda yürümeye başlarlar. Çevredekiler kendilerini güçlükle geriye çevirirler...

NEYZEN BU

Neyzen'i tedavi eden doktorlar kesinlikle içki içmemesi için uyarmışlar. Bu doktorlardan biri, bir gün Neyzen'i elinde rakı şişesiyle iskelede görür:

— Nereye gidiyorsun Tevfik?

— İbrahim Çallı'ya!

— Elindeki ne?

— Kiloluk rakı.

— Kilo ile içmeye utanmıyor musun?

— Hepsi benim değil ki! Yarısı Çallı'nın. der.

— Kendi hisseni dök öyleyse.

— Buna imkan yok... Benim payım şişenin altında çünkü.

YÜZ KARASI

Neyzen Tevfik, bir gün köşeye çekilmiş kendi aleminde neyinin sesini ruhuna kanat yaparak başka dünyalarda yaşamaktayken,

— Boyayalım mı ağabey? diyerek bir boyacı

yanına yaklaşmış...

Neyzen'in de şiiri, neyi, ilhamı berbat olmuş...

Yerinden kalkan Neyzen, cebinden çıkardığı parayı, boyacıya verdikten sonra yere sırt üstü yatmış.

— Gel bakalım ulan yüzümü boya!.. diye yüzünü siyah renge boyatmış. Kalkmış Ahmet Rasim'in yanına gitmiş. Neyzen'i gözlerinden ve giyiminden tanıyan Rasim:

— Bu ne hâl Neyzen, Kuşdili tiyatrosunda Otello mu oynadın? demiş.

Neyzen gülmüş:

— Merhamet, insanın yüzünü bazan kara çıkarır, diye boyacıya acıdığını, boyatacak ayakkabısı da olmadığı için yüzünü boyattığını söylemiş. Sonra da devam etmiş:

— Dünyaya bir kez de bu heybetle görüneyim dedim. Allah'a şükür olsun ki, böyle bir yüz karam var... Ya, hiç çıkmayanından olsaydı?

TİLKİ İLE HOROZ

Aç kalan tilki bir sabah kümesin kapısına gelerek horoza seslenir.

— Haydi gel, beraber bir sabah namazı kılalım!

Horoz:

— Olur, demiş, "Ben de zaten namaza hazırlanıyordum. Sen kümesin yanıbaşında uyuklaya, -kocaman çoban köpeğini göstererek- hele bizim imamı uyandır, hemen geliyorum."

Uyuyan iri çoban köpeğini gören tilki, arkasına bakmadan kaçmaya başlamış...

Horoz ardından seslenmiş:

— Nereye gidiyorsun? Namaza gelmeyecek misin? deyince, tilki homurdanarak cevap vermiş:

— Abdestim bozuldu, tazelemeye gidiyorum...

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

DARASI ALINMIŞ KÖPEK

Neyzen'in Atatürk için söylediği bir kaç kelimeyi, Fikret Mualla da söyleyince, hakkında kovuşturma açılır. Mesele kapandıktan sonra Neyzen'le Fikret Mualla karşılaşırlar. Mualla Neyzen'e kendisinin başını belaya soktuğunu söyleyerek çıkışır. Bunun üzerine Neyzen şu hikayeyi anlatır:

— Unkapanında iki tane yağcı varmış. Eskiden de yağ tahta kutuların içinde Trabzon'dan gelirmiş. Yağcılar ellerinde uzun sopalara geçirilmiş omuz kantarları ile bu yağları tartarlarmış. Yağlar tartılırken, kantarcılardan birinin köpeği de yağların üzerine zıplarmış. Ve tartılırmış. Öteki yağcının köpeği kutuların üzerine zıplamak istese, kantarcılar tarafından kovalanırmış. İkinci yağcı kendi köpeğine yapılan bu muameleye karşı içerlemiş ama sesini de çıkarmamış. Bir gün kantarcılar köpeği fena halde dövünce yerinde duramamış ve çıkışmış:

— Bre ağalar bu kadar olmaz." demi.

— Ne var ağamız?"

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

— Sizin köpeğiniz tartının üzerine çıkar, hoplar zıplar, ona dokunmazsınız, bizim fino çıktığında onu hepiniz bir olup kovalarsınız. Bu sefer de dövdünüz, olur mu ya?"

— Buna mı kazayırsun?"

— Sadece kızmıyorum, nedenini de öğrenmek istiyorum."

Kantarcılar adamın yüzüne bakmışlar, kısa bir cümle ile cevap vermişler:

— Ağam, o köpeğin darası alınmıştır."

Bu hikayeyi dinledikten sonra odada bulunanlar kahkaha ile gülmüşler. Fikret Mualla buna içerlemiş:

— Yani Neyzen, senin daran alınmış da, bizim daramız alınmamış mı?"

Neyzen:

— Ha şunu bileydin." demiş.

NEYZEN'İN
ANLATTIKLARINDAN SEÇMELER

TİLKİ İLE HOROZ

Aç kalan tilki bir sabah kümesin kapısına gelerek horoza seslenir:

— Haydi gel, beraber bir sabah namazı kılalım!"

Horoz:

— Olur." demiş, "ben de zaten namaza hazırlanıyordum. Sen kümesin yanıbaşında uyuklaya, -kocaman çoban köpeğini göstererek- hele bizim imamı uyandır, hemen geliyorum."

Uyuyan iri çoban köpeğini gören tilki, arkasına bakmadan kaçmaya başlamış...

Horoz ardından seslenmiş:

— Nereye gidiyorsun? Namaza gelmeyecek misin?" deyince, tilki homurdanarak cevap vermiş:

— Abdestim bozuldu, tazelemeye gidiyorum...

KEDİ İLE FARE

Kedinin biri odanın ortasına kurulmuş, uyuklar gibi görünerek, tıkırtılara kulak kabartıyormuş. Kenardaki deliklerden birinden fare kafasını uzatmış... Kedi bekledikten sonra, farenin çıkmayacağına kanaat getirip seslenmiş:

— Hadi!" demiş, "oradan korka korka başını çıkarıp durma acıdım sana... O delikten çık kilerin deliğine gir! Kilerde çuval dolusu un var. Sağlığıma dua edersin... Bir müddet daha bekledikten sonra, bakmış ki farede yine kıpırtı yok... Seslenmiş:

— Ne duruyorsun, dediğimi yapsana!"

Fare ezilerek cevap vermiş:

— Kusura bakma ama yapamayacağım."

— Niye?" demiş kedi.

Fare de şu cevabı vermiş:

— Bana o delikten çık, şu deliğe gir diyorsun... Teklifin gayet güzel ama, nimet büyük... Bu işte mutlaka bir bokluk var...

Neyzen Tevfik/ Şair Eşref Fıkraları

YUHA SİZİN ZİYAFETİNİZE

Neyzen arkadaşlarıyla yüksek bir kişinin davetine gidiyormuş. Vapura binmek üzereyken Neyzen, arkadaşlarından para ister ve vapurda içmek istediğini söyler. Ancak arkadaşları:

— Canım, orada her şeyin en nefisi bizi bekliyor. Biraz sabırlı ol! derler.

Bunun üzerine Neyzen somurtur. Vapur da Kadıköy iskelesine yanaşmaya başladığında kalabalığa karışır ve gözden kaybolur. Arkadaşları vapur salonundan çıkarken kulaklarına bir ney sesi gelir. İskeleye indiklerinde ney sesine doğru yönelirler.

Neyzen, çımaların yanına çömelmiş, önüne mendilini açmış para toplamaktadır. Arkadaşlarıyla göz göze gelince Neyzen açar ağzını ve küfrederek mendilindeki paraları gösterir:

— İşte bana vermediklerinizi bu kirli mendile doldurdum! Yuha sizin ziyafetinize!..

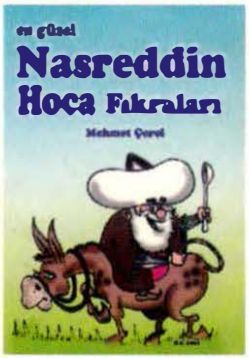

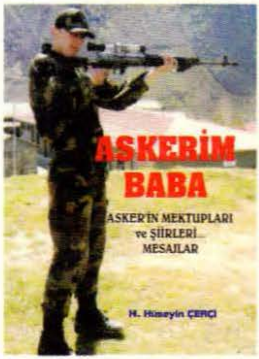

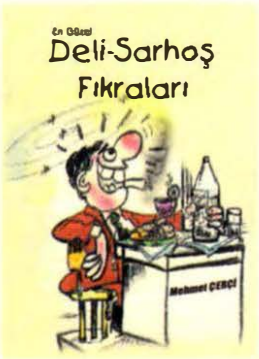

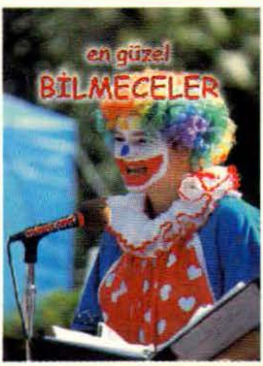

Bandrol uygulamasına ilişkin usul ve esaslar hakkındaki yönetmeliğin 5. Maddesinin, 2. Fıkrasının çevresinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

9 789757 673002